

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۴/۰۴/۰۶

پوهاند نصرالله ستانکزی

برگ های از تاریخ حقوق افغانستان (قسمت بیست و ششم)

معرفی ؛ رساله انواع شروط و معاملات شرعیه:

یکی از کتبی که برای قضاوت و محاکم در عصر امانی ، در سال ۱۳۰۱ خورشیدی به زبان سلیس دری تحریر و چاپ گردیده ؛ رساله انواع شروط و معاملات شرعیه است. این کتاب که ضمیمه و مکمل رساله وثایق (که متأسفانه تا اکنون این رساله بدسترس نویسنده این سطور قرار نه گرفته ؛ در صورت بدسترس قرار گرفتن آن خدمت علاقمندان تقدیم خواهد شد) می باشد ؛ به تحریر بخشی از حقوق مدنی ؛ پرداخته است .

کتاب مذکور در بخش های مختلف موضوعات را موجز بیان نموده ؛ چنان که راجع به موضوع فوق در مقدمه آن چنین می خوانیم : « رساله هذّه که اکثر شروط لازمه معاملات شرعیه را به عبارت عام فهم شاملست ضمیمه رساله وثایق گردید تا وثیقه نویسان دولت علیه اسلامیّه افغانستان لوازم شرعیه تحریر وثایق را از خواندن آن دانسته در ضمن وثیقه نویسی مراعات صحت تحریر خود را کرده باشند و در حضور محاکم شرعیه سندات تحریری شان مسترد نگردهد.»

در آغاز رساله بعد از مقدمه تحت عنوان بیع و میبوعه و شروط آن ها تحت سه بحث تحریر گردیده ؛ در این مباحث به ترتیب شروط انعقاد در ۹ فقره ، سپس شروط لزوم تحت دوازده نوع بیان شده ، سپس به انواع حواله و شروط آن پرداخته شده که در این بخش از انواع حواله و شروط آن بحث شده است . سپس به انواع کفاله و شرایط آن پرداخته شده ، و در قسمت دیگر از رساله مذکور از قضا و حکومت و شروط آن بحث شده ، که در این بخش از شرایط قاضی سخن به میان آورده است . سپس راجع به شهادت دادن و شروط ادای آن تحت عنوان « شروط اداء و شاهدهی دادن » در هفده فقره قواعدی بیان شده است .

سپس به شروط وکالت پرداخته و برای آن نیز هشت مورد را بیان داشته ، بعداً به موضوع شروط اقرار رسیده و پنج شرط را برای اقرار کننده ؛ که عبارتند از عاقل و بالغ بودن مقرر ، راضی بودن مقرر ، محصور نبودن اقرار کننده ، اقرار مقرر نباید مکذب ظاهر الحال باشد و عدم مجهول بودن مقرر به .

سپس به انواع صلح و شروط آن پرداخته شده ، بعداً موضوع شروط مضاربت را اختصاراً مطرح کرده ، به تعقیب آن شروط و انواع هبه را به گونه ی که در آغاز شروط هبه را بیان و سپس به انواع هبه که تملیک و اسقاط می باشد ؛ پرداخته شده است .

در بخش دیگر آن رساله به شروط و انواع اجاره توجه به عمل آمده ؛ بعد از آن که شرایط آن را بیان می کند به انواع اجاره اشاره می نماید . از جمله موضوعات دیگری که در رساله وجود دارد : شروط غصب و شروط شفعه

، شروط قسمت، شروط مزارعت و کشتگری ، شروط باغبانی ، شروط اکراه . شروط ذبح ، شروط اضحیه ، شروط
شکار و شروط رهن.

نا گفته نماند ، که منبع این رساله فقه حنفی آست که به انتظام باز محمد مطیع طبع گردیده است.